
Akuttpsykiatrien i Oslo er ikke avvisende ved mottak

AKTUELT PROBLEM

EWA NESS

KARSTEN HYTTEN

Psykiatrisk vaktteneste
Ullevål sykehus, klinikk Legevakten
Storgata 40
0182 Oslo

Psykiatrisk vaktteneste ved Oslo Legevakt har undersøkt om legene der opplevde innleggelse av pasienter i psykiatrisk akuttavdeling som problematisk eller tidkrevende.

I løpet av tre måneder i 1998 ble 95 pasienter innlagt. Det ble utfylt skjema for 93 pasienter. Gjennomsnittlig bruk av tid ved henvendelsen til sykehuset var 19 minutter før innleggelsen var klarert. Innleggende lege var fornøyd med sykehusets service i 84 % av tilfellene. Ved 85 av de 93 innleggelsene konfererte mottakende lege med sin bakvakt.

De akuttpsykiatriske avdelinger i Oslo oppleves ikke som avvisende av innleggende lege.

Psykiatrisk vaktteneste er en seksjon ved Oslo Legevakt som er bemannet med 35 leger, hvorav ca. to tredeler er spesialister i psykiatri, og 22 spesialsykepleiere. Alle har dette som ekstrajobb. Psykiatrisk vaktteneste har åpent hverdager kl 16 – 24, i helgene og på helligdager kl 8 – 24. Pasienter trenger ikke henvisning for å komme til vakttenesten, som er en del av førstelinjetjenesten. Et liknende tilbud finnes i Bergen (1).

Psykiatrisk vaktteneste har eksistert i 20 år. Man har der lang erfaring med akutte innleggelser av psykiatriske pasienter i Oslos akuttpsykiatriske avdelinger. I 1998 hadde Psykiatrisk vaktteneste 4 132 konsultasjoner og 376 tvangsinnleggelser til Oslos fire akuttpsykiatriske avdelinger, som yter service overfor byens fire sykehussektorer.

Tjenesten har tidvis svært krevende arbeidsoppgaver, og det er stor belastning. Mange medarbeidere har opplevd svært frustrerende innleggelser der det har vært lang ventetid og dårlig service, med potensielt uheldige konsekvenser for pasient og samarbeidende instanser. Vi bestemte oss for å undersøke ventetiden og tilfredshet med servicen i forbindelse med innleggelser. Ventetid er en indikator som stadig oftere benyttes for å se på tilgjengeligheten til helsetjenester.

Metode

I perioden 1.4. – 1.7. 1998 fylte legene ved Psykiatrisk vaktjeneste ut et skjema for hver akuttinnleggelse. Variablene som ble registrert var: tidsbruk, om primærvakt kontaktet bakvakten og om innleggende lege var fornøyd med den service som ble ytt av legen ved akuttavdelingen. I perioden ble det foretatt 95 innleggelser. 93 skjemaer ble utfylt (svarprosent 98). Fire innleggelser var til avdelinger utenfor Oslo og inngår ikke i undersøkelsen.

Resultater

I perioden ble 38 pasienter innlagt ved Ullevål sykehus, 24 ved Lovisenberg Diakonale sykehus, 20 ved Gaustad sykehus og sju pasienter ved Vinderen Psykiatriske Klinik. Det varierende antall innleggelser ved de ulike akuttavdelingene reflekterer dels ulikt befolkningsunderlag, dels tilfeldig variasjon i innleggesbelastning.

Tidsbruken for henvendelsen til sykehuset var i gjennomsnitt 19 minutter (tab 1). Noen leger registrerte 0, mens andre skrev fem minutter for den tid det tok å forklare problemstillingen når innleggelsen gikk helt greit, dvs. at legen ved akuttavdelingen ikke kontaktet bakvakt (tab 2), stilte spørsmål ved innleggelsen eller måtte skaffe plass ved annen akuttavdeling. Innleggende lege var i 84 % av tilfellene fornøyd med sykehusets service (tab 3).

Tabell 1

Tidsbruk i forbindelse med innleggelse fra Psykiatrisk vaktjeneste i Oslo

Sektorsykehus (antall innleggelser)	Gjennomsnittlig tid (spredning) til kontakt med vakt havende lege (min)	Gjennomsnittlig tid (spredning) fra kontakt til klarert innleggelse (min)	Total tid til klarert innleggelse i gjennomsnitt (min)
Ullevål (38)	4 (0 – 10)	8,5 (0 – 20)	12,5
Lovisenberg (24)	7,5 (0 – 30)	16 (0 – 105)	23,5
Gaustad (20)	4,5 (0 – 25)	17,5 (0 – 80)	22

Sektorsykehus (antall innleggelser)	Gjennomsnittlig tid (spredning) til kontakt med vakt havende lege (min)	Gjennomsnittlig tid (spredning) fra kontakt til klarert innleggelse (min)	Total tid til klarert innleggelse i gjennomsnitt (min)
Vinderen (7)	8 (1 – 30)	11 (2 – 30)	19

Tabell 2

Andelen av innleggelsene fra Psykiatrisk vaktjeneste i Oslo der vakthavende lege ved akuttpsykiatrisk avdeling konfererte med bakvakt

Sykehus	Antall	Prosent
Ullevål	36	18
Lovisenberg	24	46
Gaustad	20	20
Vinderen	5	17

Tabell 3

Bekreftende svar på følgende spørsmål: «Alt i alt, synes du at du fikk god service ved denne innleggelsen?»

Sykehus	Prosent
Ullevål	98
Lovisenberg	79
Gaustad	75
Vinderen	83
Gjennomsnitt	84

Diskusjon

Undersøkelsen viser at tiden brukt på akuttinnleggelse fra Psykiatrisk vaktjeneste til akuttavdelingene i Oslo er kort, og at legene ved Psykiatrisk vaktjeneste er tilfredse med den service som gis. Denne konklusjonen gjelder kanskje med unntak av Vinderen Psykiatriske Klinikk, hvor antall innleggelser i undersøkelsesperioden er så få at man ikke kan trekke klare konklusjoner derfra.

Det var på forhånd ikke sendt noen informasjon til akuttavdelingene om undersøkelsen. Vi kan ikke se bort fra at det kan ha kommet noen for øre likevel. I så fall kan det tenkes at avdelingene har bestrebet seg på å gi spesielt god service. Dette er en metodisk svakhet ved undersøkelsen. Vi mener likevel de registrerte resultatene reflekterer den faktiske daglige situasjon. Vår opplevelse av mye tidsbruk på venting i forbindelse med innleggelse henger muligens sammen med at i en presset situasjon (urolig pasient, utålmodig pårørende, ventende politipatrulje osv.) oppleves enhver ventetid som svært lang. Trolig er det også slik at det er økt tidsbruk sammen med opplevd manglende respekt for innleggende leges situasjon som skaper misnøyen.

Psykiatrisk vaktteneste er en godt innarbeidet del av Oslo-psykiatrien. En god del av akuttinnleggelsene skjer fra denne tjenesten. Mange av legene er erfarne psykiatere, og det er vårt inntrykk at deres faglige vurderinger tillegges stor vekt ved henvendelse til akuttavdelingene. Vi opplevde ikke at innleggelse ble nektet. Trolig er servicen bedre overfor psykiatrisk vakttenestes leger enn overfor leger som har ordinær legevakt. Det vil være av interesse med en tilsvarende undersøkelse av legevaktlegers tilfredshet med akuttavdelingens service.

De ulike avdelingenes praksis med hensyn til bruk av bakvakt varierte mye. Vår erfaring tilsier at bruk av bakvakt som rutine øker tid på innleggelse og at denne økte tidsbruken ikke står i forhold til eventuell nytte.

Man kan stille seg spørsmålet: Hvor lang tid er det rimelig at det skal ta før innleggende lege skal få kontakt med vakthavende lege? Denne undersøkelsen viser gjennomsnittlig variasjon mellom fire avdelinger i størrelsesorden 4 – 8 minutter, med ytterpunkter 0 og 30 minutter.

Ventetid er en indikator. Et forslag til kriterium er at ventetid på kontakt med vakthavende lege ikke burde overskride 15 minutter. På samme måte kan man problematisere tiden det tar å klarere en innleggelse i en akuttpsykiatrisk avdeling i Oslo. Hva er rimelig tid? Hvilket kriterium bør vi sette?

Tilfredshet hos innleggende lege knytter seg ikke alltid til kort tid i forbindelse med innleggelse. Noen svar indikerte at legen var fornøyd med servicen selv om innleggelsen tok lang tid. Det kan være ulike grunner til det. Det er mulig at så lenge innleggende lege blir behandlet med respekt og blir tatt på alvor, oppleves det som mindre frustrerende å måtte vente noe tid. Det som ikke oppleves som god service, er at innleggende leges vurderinger trekkes i tvil og innleggelsen forsøkes unngått.

Samarbeid på tvers av avdelinger og mellom ulike nivåer er krevende. Vi bør interessere oss mer for tilfredsheten hos våre samarbeidspartnere, ikke bare hos pasientene. Fornøyde samarbeidspartnere er en forutsetning for at samarbeidet om pasientbehandlingen fungerer godt. Trolig er det også slik at når samarbeidet mellom ulike instanser fungerer godt, fører dette også til god pasientbehandling.

LITTERATUR

1. Lund O, Høyersten JG, Lund A. Bergen Psychiatric Emergency Room: the patient's sociomedical characteristics, patterns of use, and management. Nord Psykiatr Tidsskr 1997; 51: 423 – 9.

Publisert: 20. januar 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 5. februar 2026.